

Kommunstyrelsen

Motion – Elektronisk pornografiblockering i kommunala miljöer

Motion den 16 december 2019 från Esa Örmä (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

1. Kommunfullmäktige avslår förslaget i motionen att Nacka kommun ska upphandla och implementera elektroniska lösningar för pornografiblockering i alla datanätverk i alla kommunala skolor. Kommunfullmäktige noterar det arbete som fortsatt pågår med att förhindra att barn och unga utsätts för pornografiskt innehåll på internet. Kommunfullmäktige noterar även att det sker en fortsatt bevakning av den hemställan från Sveriges Kommuner och Regioner som lämnats till regeringen om förtydligad lagstiftning när det gäller frågan om webbfilter inom skolväsendet.
2. Kommunfullmäktige avslår förslaget i motionen att Nacka kommun ska påtala behovet av elektroniska lösningar för pornografiblockering i alla datanätverk i alla skolor i kommunen med privat anordnare och införa krav på sådana lösningar i samband med alla kommande upphandlingar. Kommunfullmäktige noterar att kommunala och fristående huvudmän själva beslutar om det ska införas eventuell pornografiblockering i datanätverk utifrån sina bedömningar av behov samt att fristående skolverksamhet inte upphandlas.

Sammanfattning

I motionen föreslås att Nacka kommun ska upphandla och implementera elektroniska lösningar för pornografiblockering i alla datanätverk i kommunala skolor samt att kommunen ska påtala behovet av sådana lösningar i skolor med privat anordnare och införa krav på sådana lösningar i kommande upphandlingar. Motionen har behandlats av kommunstyrelsens verksamhetsutskott och utbildningsnämnden. Båda instanserna föreslår

att motionens förslag avslås, med notering om det arbete som redan pågår i kommunens skolor och om den fortsatta bevakning som finns av den hemställen som Sveriges Kommuner och Regioner lämnat till regeringen om förtydligad lagstiftning gällande webbfilter inom skolväsendet. Notering lämnas också om att det är skolhuvudmännen själva som bedömer behov av sådana lösningar inom sina skolor och att kommunen inte upphandlar fristående skolverksamhet. Den samlade bedömningen är därför att avslå motionen, med ovan nämnda noteringar.

Förslagen i motionen

Följande förslag lämnas i motionen:

- att Nacka kommun upphandlar och implementerar elektroniska lösningar för pornografiblockering i alla datanätverk i alla kommunala skolor
- att Nacka kommun påtalar behovet av elektroniska lösningar för pornografiblockering i alla datanätverk i alla skolor i kommunen med privat anordnare, och även inför krav på sådana lösningar i samband med alla kommande upphandlingar

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Motionen har remitterats till kommunstyrelsens verksamhetsutskott (KSVU) och utbildningsnämnden (UBN). Nedan sammanfattas deras utredningar och beslut, följt av stadsledningskontorets samlade bedömning.

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott har berett motionens första yrkande, som avser kommunala skolor. Av KSVU:s beslutsunderlag framgår bland annat följande.

Välfärd skola undersöker och testar tekniska lösningar som ett komplement till samtal och vuxennärvaro, men de filterlösningar för nätverk som finns idag är inte effektiva eller ger inte en tillräckligt bra öppenhet för att kunna nyttja internets goda egenskaper. Det arbete som Välfärd skola genomfört med filter har hittills visat att de inte ger ett komplett skydd mot att ta del av oönskat material från internet.

Redan gällande lagstiftning och läroplan ger tydliga ramar för hur skola och förskolan ska ta sig an sitt uppdrag samt vad de har att förhålla sig till och arbeta utifrån inom området. Vidare finns policys och interna riktlinjer vid användandet av digitala verktyg i undervisningen som skolorna har att tillgå. Där framhålls att användning inte får ske så att det byter mot de grundläggande värden som gäller i skolan tex människors lika värde, respekt och tolerans samt att man inte får kränka andra.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har utrett och analyserat rättsläget gällande webbfilter i skolmiljöer och andra offentliga miljöer. Den analysen visar på stor komplexitet

ur ett rättsligt perspektiv. En hemställan om förtydligande lagstiftning i frågan har därför skickats till regeringen.

Mot denna bakgrund har KSVU beslutat föreslå kommunfullmäktige att avslå yrkandet om att upphandla och implementera elektroniska lösningar för pornografiblockering i alla datanätverk i alla kommunala skolor, men att det noteras att arbete alltså pågår och att den hemställan som gjorts till regeringen av SKR angående förtydligad lagstiftning fortsatt bevakas.

Utbildningsnämnden

Av utbildningsnämndens beslutsunderlag framgår bland annat följande.

Ansvarsfördelningen för skolan är sådan att det är varje skolas huvudman som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skolans styrdokument. Rektor ansvarar för arbetsmiljön på skolan för elever och lärare. Ytterst ansvarig är arbetsgivaren, vilket enligt ansvarsfördelningen i Nacka kommun är kommunstyrelsen. För de fristående skolorna i Nacka är det respektive fristående huvudman som ansvarar. Utbildningsnämnden kan således inte ställa upp sådana krav på de fristående skolorna eller dess huvudmän som motionären yrkar. Fristående skolors verksamhet upphandlas heller inte av kommunen, utan styrs av nationell lagstiftning och Skolinspektionens tillståndsgivning.

Utbildningsnämnden beslutade att med en notering lämna över motionen för vidare beredning till kommunstyrelsen. Nämnden noterade att kommunala och fristående huvudmän själva beslutar om det ska införas eventuell pornografiblockering i datanätverk utifrån sina bedömningar av behov samt att fristående skolverksamhet inte upphandlas.

Stadsledningskontorets samlade bedömning

Alla elever i skolan har rätt till en trygg skolmiljö. Det inbegriper att inte exponeras för pornografi i skolans digitala miljö.

Skolans styrdokument samt arbetsmiljölag och diskrimineringslag innebär krav på skolans rektor och ytterst skolans huvudman att säkerställa en trygg miljö i skolan och att utbildningen förmedlar och förankrar respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Alla former av kränkande behandling ska aktivt motverkas. När det gäller undervisningen så finns krav på att den ska omfatta såväl digitaliseringens möjligheter som hur man hanterar dess risker.

Utöver redan befintlig lagstiftning och läroplan framhåller KSVU, i egenskap av huvudman för de kommunala skolorna, i sitt remissvar de redan befintliga policys och interna riktlinjer vid användandet av digitala verktyg i undervisningen som skolorna har att tillgå. Där framhålls att användning inte får ske så att det bryter mot de grundläggande värden som

gäller i skolan till exempel människors lika värde, respekt och tolerans samt att man inte får kränka andra.

Inom Valfärd skola pågår arbete med att utvärdera och testa olika tekniska lösningar, som komplement till samtal och vuxennärvaro. Skolorna behöver ett skydd som är effektivt, men som samtidigt inte försvårar eller skapar hinder för att utföra undervisningsuppdraget.

Mot bakgrund av remissvaren från kommunstyrelsens verksamhetsutskott och utbildningsnämnden är stadsledningskontorets samlade bedömning att motionens båda yrkanden bör avstyrkas. Från den kommunala huvudmannens sida pågår redan ett arbete inom området som omfattar de kommunala enheterna, liksom bevakning av lagstiftningens utveckling inom området. På motsvarande sätt som KSVU har det yttersta huvudmannaansvaret för de kommunala skolorna i dessa frågor har de fristående huvudmännen detta för sina fristående skolor i Nacka. Det är således de fristående huvudmännen som bedömer behov av åtgärder inom sina skolors nätverk. Fristående skolverksamhet upphandlas heller inte och Nacka kommun har inte befogenhet att ställa lokala krav på fristående skolors datanätverk. De krav som ställs på fristående skolor är nationella, inte lokala, och tillsynsansvaret har statliga Skolinspektionen.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Förslagen till beslut innebär avslag av motionens förslag och således inga ekonomiska konsekvenser. Motionens förslag innebär kostnader för implementering av digitala lösningar för pornografiblockering.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut har inga konsekvenser för barn. Inom de kommunala skolorna i Nacka sker redan arbete med att förhindra att elever utsätts för pornografiskt innehåll på internet.

Bilagor

1. Motion – Elektronisk pornografiblockering i kommunala miljöer.
2. Protokollsutdrag (inklusive tjänsteskrivelse) från kommunstyrelsens verksamhetsutskott den 22 september § 51.
3. Protokollsutdrag (inklusive tjänsteskrivelse) från utbildningsnämnden den 13 maj 2020 § 26.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten